

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Póti'a acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dér' prenumeratiunile se priimescu
in tóte dilele.

Pretinlu pentru Ostrungari'a: pre anu
8 fi. pre 1/2 de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre 1/2 de anu 5 fi.
pre unu triluniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte siodienele si banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. tacse timbrale.

Unu lucéferu *) nou.

Frati iubiti!
Si patiti!
Ascultati,
Si-admirati,
Ce minune
Vi voiu spune!
Cum la Peste,
Fore veste,
S'a ivitu,
(Ba viritu,)
Unu lucéferu,
For' astemperu,
Care-a-aflatu:
„Cà romanii
Cu stapanii,
S'au 'mpacatu,
Si acum'a,
Romanimea,
S'a 'nfricatu;
Cà-e pe pace,
Si nu face
Vorba multa;
Cà n'asculta
Càrcofeli
De rebeli!
Si cà adi,
Toti au hazu!

*Sunt scutiti,
Multiumiti,
Fericiti“!*

Si-estu lucéferu pricopsitu,
Este *Czipte* celu sucitu,
Fi-iar capulu síndilitu!

Tiopulu.

Gur'a Satului in diet'a Ungariei.

— La mai multe ciorobóre tusaiane. —

Cum am datu de veste, cà diet'a Ungariei éra si se sufulcà la fabricàri de legi nóue, me repedli si eu la Pute-a-peste si me virii la loculu meu — pe galeria, vreamu sà dîcu, in scaunulu — mintiu-nosiloru.

Sà vi spunu déra si vóue, iubiti cetitori si ce-titòrie, ce au ispravitu, de câte-va septe-mani, ciopli-torii de legi domnesci.

Sà incepu cu deschiderea cioroborului.

Precum sciti, sub restempulu odihnei de storsu, in ministeriulu ungurescu inca se facura schimbàri, — de peru, da nu si de neravuri, — si a-nume, falniculu *Colmarcu Tus'a* ajunsu in vírfulu clàii, adica, celu mai mare peste — rabdare.

Se 'ntielege déra, cà in di'a deschiderei, minist-teriulu celu nou inca a trebuitu sà se infacisiedie.

Astu-feliu déra, candu cioroborulu bombaniá mai constitutionale, de odata se deschisera usiele svatului si unu panduru aduse de urechi ministrii pre rondu si ii asiedia in scaunele cele rosfi, facute pe séma loru.

*) Póte — luciferu. . . .

Asiediendu-se ministrii, o parte d'in cét'a mameluciloru incepù la strigate de „iljen“; ér' cea-l-alta statù amutita si 'nlemnita, si cu aceste se finí tóta paradí'a de priimirea noului ministeriu.

Ve poteti inchipuí necasulu lui *Colmarcu Tus'a*, cà mamelucii lui nu se aruncara in genunchi si nu se detera de-a dur'a peste scaune! Pentru acést'a déra falniculu ministru isí si perdù tóta viteji'a si abiè potù sà spuna, cà d'acuma elu are sà dîréga lumea ung. si sà mantuiésca tiér'a unгурésca de nevoi.

Dupa aceste ministrii lapedara straitiele de dupa gùtu si fia-care golí pe més'a dietei câte-unu zno pu de proiecte de legi, care de care mai bine càrpite si indogite d'in legile nemiesci depe vremea absolutismului si care de care mai smaltiuite cu smaltiu constitutionalu liberalu tusaianu.

D'intre tóte inse mai insemnate sunt ale lui *Calamariu Sila*, despre presirea detoriilor si urcarea dàrilor, si a le lui *Colmarcu Tus'a*, despre introducerea sistemului solgabireescu si despre latiulu si matragunele pentru valachi, — despre cari de alta data.

* * *

De sine se intielege, cà nainte de tóte s'a pusu la imblacii proiectulu de lege in privintí'a cheltuieliloru, adica *bugetulu*, séu cum se dice de rondù, saculu celu fore fundu.

Én sà vedemu déra, cum si ce a urmatu?

Mai antaiu si mai antaiu presiedintele tingalise un'a, éra mamelucii incepura a-si cascá gurile.

Colimariu Sila, ministru de cheltuieli: Avuta casa! (voci: halljuk!) Fiindu-cà scíu bine, impreuna cu cinstí'a Vóstra, cà tiér'a *nóstra* adi nu mai scí ce sà faca cu banii ce-i multi cei are (mamelucii: helyes! ugy van!) dupa multa spargere de capu, (Borlea: d'a-poi cà ti-e sindilitu!) am aflu de bine a vi face o socotéla, càtu se póte mai mare, (mamelucii: elfogadjuk! éljen! helyes!), ca astu-feliu sà mai usúràmú pungile poporului (helyes!); deci ve rogu, nu faceti multa vorba, ci votati milíonele insirate, cu atàt'a mai vertosu, cà eu inca nu am apucatu sà-mi facu palate (mamelucii: ugy van, helyes, éljen!).

Dupa ministru mai blehetira càti-va mameluci, pentru priimirea bugetului, candu intr'o di—bagàndu grosítí'a — urmà:

Sig. Borlea, dicendu: Nepacínici ómeni neganditi! Ori càtu v'ati impenatu si ori càtu v'ati umflatu, lumea totu-sí ve cunósce, pe — glasu (mamelucii: el áll, le vele, presiedintele i poruncesce, ca sà vorbésca mai incetu, ca sà nu auda cei depe galeria); deci nu ve sfrticati asìe de tare, ci mai slabiti d'in córd'a cea vechie, cà me temu, cà s'a rumpe, si-a-poi ve va plesní peste amusinatória (voci: ki vele, Hora! mamelucii isí scotu limbele de unu cotu, presiedintele vre sà traga harangulu). Ne-ati adusu la sépa de lemnu, (mamelucii: de fel is ak . . . sgomotu ea in iadu); ministrii vostri ne-au opritu càrtile (mamelucii: jól tették!) vreu sà ne inchida scólele (mamelucii: helyes, jól teszük!); banii tierii i cheltuiti numai spre folosulu vostru (mamelucii: ugy kell!); ati facutu lege de nationalitate (mamelucii: eltöröljűk, le vele!) nu ve tieneti de legile, care éra voi le-ati facutu (mamelucii: nem is akarjuk), si totusi vreti sà vi dàmu bani? . . . (voci: enye azt a vankuj. . . ki vele, le vele!)

Colmarcu Tus'a: Ungurésca . . . vream sà dicu, a mea casa (aplause, halljuk! éljen!)! Ca atotu-poternicu ce sum (helyes! éljen! *Senyeiatii* stranuta, deputatii romani isí sugu degetele, mamelucii aplaudéza,) si ca nemai pomenitu diplomatu, politicu si parlamentariu, de care me recunoscureti (helyes! ugy van!) nu potu lasá oca siunea binevenita, fore ca sà nu facu nitica svara dobritieniana! (halljuk! éljen!) Anume: vreu sà am hîrde cu daco-romanulu *Borlea*! (halljuk!) Tóte ce-au dîsu Borlea, sunt mintiuni! (helyes!) Dî'n contra, stapanii valachiloru vreu sà fericésca pre romanii, adica a-irí intórce érasí la robota, dupa care oftéza atàt'a! (helyes! aplause prelungite.) Deci tiena-sí de gura, (helyes!) si deie-se dupa peru, cà-ci valachii nu mai asculta de némulu loru, ci de mine (ugy van,) si argatii mei. (aplause in tóta partile.) A-poi cu ceialalti bujtogataii voiu gatá eu mai usjoru! (helyes!)

Mamelucii incepura a cautá pr'in busunàri . . . dér' presiedintele, mai cu minte, incuà síedintí'a.

* * *

Si cu aceste mai cà así fi gatatu de o cam data. Dér' . . .

Bucurati-ve valachi! sórtea vóstra a sà se intórca pe alta dunga!

A a parutu unu nou lucéferu pre cerulu tierii! . .

Voiamu chiaru sà incheiu, candu mi se dete pe drotu, cà mane di va vorbí unu nou de facie-portatoriu, d'in tiér'a lui *Dragosiu* voda.

A trebuitu déra sà mergu la dieta de nou.

Candú intrai vorbiá chiaru noulu voinicu alu svatului:

*Cz. Iple Zsigucz*a: (cu smerenti) Stapanitória, de valachi fericitória si liberala unгурésca casa! (éljen!) Eu . . . eu . . . cum sà dicu, na, (aplause) fiindu-cà déra, sciti (helyes!) sum alesu d'in gratí'a unuí'a, care (tusiesce un'a) celu pucinu n'au blamatu némulu seu, (voci: elég rossz) sciti déra, ca sà facu si eu vr'o slugiba (helyes!) ca a-poi sí . . . (helyes! meg lesz.) indresnescu, (a-ci se încórda si vilfasiu suna) sà iau la trei parele pre lazitoulu de Borlea (éljen! halljuk!)! Mai antaiu de tóte am sà spunu, cà eu am atàt'a cínste, ca sà me dau de romanu si se vorbescu in numele romaniloru, carii nu m'au prinsu de fiscalasi (helyes! éljen!) Dreptu-aceea grabescu a dechiará, in numele romaniloru, cà cele spuse de Borlea sunt — pre cum bine a adevéritu si marele stapanu — (aplause) numai nesce flécuri, pentru cari ar meritá, ceea ce totu binevoiti a fagaduí Mariele Vóstre in tóte partile (helyes, ugy van, ez már aztán gyerek!) Mintiuni, mintiuni sunt tóte ce spunu si scriu agitatorii romani, cà-ci valachi nu-si mai inchepu in pei de bine si de fericire! (ugy van, helyes éljen! aplause prelungite) pentru acea déra eu nu numai cà votezu bugetulu, ci inca mai propunu, ca sà votàmú inca si unu puiutiú de bugetutiú langa celu de acuma, ca seracii ministri sà nu se supere pe tiéra (éljen helyes!)!

Intr'aceste *Borlea* si càti-va romani, cu mine impreuna, parasira svatulu, ca sà nu-ni védia strainii cum ni se aprindu obrazurile de rusine.

Despre cele l-alte, alta data.

Asta-di.

— Imitatiune. —

Strainismulu, vanitatea,
Aurulu atragatoru,
Lucsulu, frie'a, lasitatea,
Asta-di cu puterea loru
Multe inimi predomnescu!

Pe candu tiér'a in catusia
Plange, geme necurmatu,
Candu ruin'a-i e la usia,
Candu mormentu-i s'a sapatu,
Vai! pucini la ea gandescu!

O! tu tiéra 'ncantatória,
Adi te perdi ca unu murmuru,
Cà strainulu, — lipitória,
Suge totu sangele-ti puru,
Si-a te perde are in gandu!

Si-ai tei fii, cari mai nainte
Se paria cà-su paunasí,
Acum dormu umbriti de nópte,
Trandavindu ca nesece lasí, —
Si strainiloru te vendu.

Cà-ci e lucsulu, vanitatea,
Aurulu atragatoru,
Servilismulu, lasitatea,
Carii cu puterea loru,
Adi pe multi ii predomnescu!

Talmesiu-balmesiu.

Parintiesculu guvernul unghurescu (si de la metamorfosările dobritienescului diplomatu *Colmarcu Tus'a* avansatu de „liberale“) — precumu amintiram — si-a propusu a opri tote cartile romanesci d'in scólele nóstre, sub pretestu, cà in acele se cuprindu tendintie si dogme daco-romanesci, si pr'in urmare acele carti sunt periculose statului unghurescu, cà-ci propaga ura intre nationalitatile d'in „Nagy-Magyarország“-ulu celu fericitu s. c. l.

Fia si asiè.

Dér', indresnimu ve a intrebá pre voi, jupani „liberali“, cà ore pr'in publicarea poesieloru revolutionarie ale lui Alesandru Petöfi (Petrovicu) in diariulu „*Otthon*“ fas. I. d'in Octomvre 1874. intitulat: „*Készülj hazám!*“ „*Akasszátok föl!*“ „*Ujév napján 1849.*“ „*Ausztria*“ „*It a nyilam, mibe löjtem?*“ „*Föl a szent háborúra!*“ s. c. l. — a-poi pr'in „*Történelmi dolgozatok.*“ de „*F. Köcs.*“ „*Hóra lázadás.*“ Pamfletele lui Orbán Balázs s. a; d'a-poi pr'in ne numeratele manuale scolastice, pline de cele mai nerusinate mintiuni si absurditati; — d'a-poi pr'in manualele unoru profesori de la universitatile d'in *B-Pest'a*, *Clusiu*, si a unor'a dela academiele si colegiele ref. d'in tiér'a unghuresca si pr'in alte scrieri si opuri premiate de catra academi'a unghuresca si alte societati; — d'a-poi pr'in explicările unoru profesori de la universitati, licee, gimnasii si scoli reale s. c. l. **nu se propaga ura si nu se periclitédia statulu celu crancenu?**

Seraca lume, cà mari diplomati v'a mai facutu — némtiulu.

Siortatulu tiganului.

— Poveste d'in betrani. —

A fostu odata ce-a fostu, cà de n'ar fi, nu s'ar povesti, si-a-poi neci mie nu-mi place a minti, ca purecului a plesni, si neci nu portu mintiunile cu saculu, ci numai cu desagulu.

A fostu odata, in vremile batrene, candu Dumnedieu amblá pe pamentu, cà *Sórele*, *Gerulu* si *Ventulu* s'au indemnatu dela Dumnedieu, si s'au ganditu, ca si ei toti trei, sa umble in lume, ca sa védia, cumu traiescu ómenii pe pamentu; deci puindu-si merinde de cale, se sufulcara la drumu si mérsara, mérsara, pana ce se intalnira pe drumu cu unu tiganu, carele vediendu cinstitele fecie a loru trei domni drumari, se hotari, ca sa li deie binetie, sa li dee cinste covenita. Deci tiganulu li si dise: „Buna di'a la unulu d'in voi trei!“

Indepartendu-se drumarii incepura a se svadi intre sine, tienendu si unulu si altulu, cà lui i-a multiumitu tiganulu.

Neputendu-se ei impacá, cà ore cui i s'a datu cinstea tiganului, incepura éra a se svadi; in urma hotarira — dupa ce facura o cale lunga cu svada si mai incaierati — ca sa se intorca indereptu si sa intrebe pe tiganu, cà cui a datu binetie?

Intorcandu-se éra cu svada, intalnira pe tiganu si-lu intrebura dicendu: „mei tígane, cui ai datu cinstea mai nainte? si pe care l'ai intielesu?“

Tiganulu se puse pe ganduri, cà ore Dómne pe care ar fi mai bine sa-lu aléga, cà tiganulu dracului, ca toti tiganii, ar fi vrutu sa fia pretenu cu toti trei.

La o vreme se hotari si li dise:

„Eu m'am socotitu si am ganditu, cà cinstea se cuvine domnului *Ventu*, deci lui i-am si datu-o si astu-feliu pre elu lu-prindu de „*siortatu.*“

Audiendu aceste *Sórele* si *Gerulu*, se maniara fórte pe tiganu si asiè déra se hotarira, ca sa se isbandésca asupr'a tiganului, pentru cà nu li au datu cinstea loru. *Sórele* deci respardi o caldura mare, încatu tiganulu nu mai potè suferi si negrea totu mai tare.

Cunoscandu inse tiganulu, cà acést'a e isband'a *Sórelui*, necasitu ce éra, se intorse catra siortatulu seu *Ventu* dicendu; „Vai, Siortate *Ventu*, da sufla incóce o léca, ca sa me resbunu — alduiésca-te helu de susu, — cà minteni me ia draculu de caldu.“ —

Ventulu audiendu plansórea tiganului si-desfundà foile si slobozi unu ventu recorosu asupr'a tiganului, si astu-feliu caldur'a *Sórelui* nu-lu mai ardea.

Vediendu *Gerulu*, cà *Sórele* nu isbuti cu isband'a, se puse elu la lupta cu tiganulu, lasandu unu frigu crancenu de crepau lemnele in codri, si inghietiau vitiei in vaci.

Dér'a tiganulu cu minte, pricepu si acésta isbanda, cà adica vine dela *Geru*, si-facu focu in giurulu seu dicendu: „a-cum'a, Siortate, stai pe locu.“

Astu-feliu tiganulu sa apera si in protiv'a gerului.

*

Ca tiganulu d'in poveste
Mai facu si-altii—susu la Peste. —

Buzduganu.

Déca.

Déca n'asî trece de romanu mare,
asî fi constresu, sà d'au séma despre banii concediuti
mie, dér' meniti pentru scopuri filantropice.

Déca n'asî fi romanu de celu cu doi bani trei pungi,
neci cà asî sperá la vr'unu oșu de rosu.

Déca n'asî fi confesionalu,
neci n'asî potè face galceve între confrati, neci servitúe
la cei de susu. —

Déca n'asî fi metropolitu séu episcopu,
neci nu m'asî potè inserie in „partid'a liberala,” sî
neci sà polemizez in diarie.

Déca n'asî dice totu „igen,”
neci n'asî potè sperá la vr'unu postu grasu.

Déca n'asî publicá totu polemii sî certe personale,
neci nu m'asî potè laudá, cà eu-su celu d'antaiu di-
aristu.

Déca n'asî fi chocheta,
lumea nu m'ar tiene de culta.

Déca n'asî contribuí numai pe scopuri straine,
neci n'asî fi privitu ca „jó hazafi.”

Déca nu m'asî retrace de la lupt'a nationala candu e
mai grea
neci n'asî meritá numele de mecenatu sî diplomatu.

Déca n'asî lucrá (in oficiu) totu ungresce,
mi-asî perde pituti'a sî asî mori de fôme.

Déca me tieném totu de programulu datu alega-
toriloru,
nu deviniamu notariu publicu.

Déca nu asî scrie in, sî n'asî prenumerá totu numai
diarie straine,
nu m'asî potè bucurá, cà mai tóte diariele romane voru
incetá.

Icon'a presentelui.

Cetimu sî audímu in tóte dílele si 'n tóte par-
tíle:

„Drum! Drum! Drum!

S'auda sî sà scíe totu insulu, cà mane demi-
nétia, dupa nóue cíasuri, la cas'a satului, se va tie-
nè litatia, in fienti'a de facie a jucutiului de portia,
candu se voru bate la duba: o multíme de cogi de
malaiu sî svarmituri de mamaliga uscata, hirburi
sparte, curele de opinci carpíte, remasitio de palerii
portate, peteci de cióreci, fasie rupte, codorisce de
sbiciuri, cuie de potcove de pe cai morti, redacini
de iérba uscata, scaietu imblatiti, surcele, tureci de
cisme (calciumi) candu-va fósse rosii, cu unu cu-
ventu, feliu de feliu de boscartie sî olate tieranesci
cuprinse in portia.”

Haidati jidani, haidati sî cumperati, cà a vóstra
e lumea acuma.

PAND'A si MAND'A.

T. Norocu si bani, frate cumetre, da pe unde ai
umblatu de candu n'am datu ciortu cu tine?

M. De parte. In tier'a nemnisiloru cu sápte pruni
in gradina.

T. La Huni. A. Dór'a?

M. Da.

T. Si ce e nou pe acolo?

M. Lucru mare.

T. Megis, megis? Dóra vreu sà aiba scóla?

M. Ba, li s'au rosu funiele si li-s'a gatatu luminele
capetate de pomani dela fostulu loru deputatu B. Enedikti.

T. Si-a-poi?

M. Si-a-poi acuma hiresii nemnisi au hotaritu. ca
sà tramita o adresa de incredere fahnicului diplomatu Colmarcu
Tus'a, in sperantia, cà atotpoterniculu ministru s'a in-
durá de dinsii, si — dreptu recompensa, pentru-cà nu
au remasu pasivi, ca ceia-l-alti confrati, ci érasí au alesu
unu nemnisiu, — dóra li va da si dobritiani'a sa câte-va lu-
minutie si vr'o funia.

T. Fórtie intieleptiesce, cà-ci Tus'a e multu induratu
si astu-feliu déca nu li va da luminutie, celu pucinu li
va cinsti funi'a dorita.

M. Asiè credu si eu, cà-ci acést'a o si merita betii
de ei, cà s'au portatu bine la alegerea d'in urma.

T. Scí-mi-ai spune frate Mando, candu s'a rinceđi
bugeniti'a armenésca in fispanatulu lui Sebesiu d'in
Caranu?

M. Candu se va aflá unu denunciatoriu de ro-
mani si mai credintiosu, decâtu slaminariulu de pana
acum'a.

T. Ce socoti frate, óre in locul fia-iertatului
Gavrilu Mihali, fostu jude la Curia, reg. d'in B.Pest'a
cine s'a denumí?

M. D'a-poi va aflá jupanulu Colmarcu Tus'a vr'unu
jidanu botezatu si magiarisatu, séu vr'unu aristocratu
ajunsu la sépa de lemnu, cà-ci vedi, asiè pretinde drep-
tatea, egalitatea si fratietatea „liberala”, ca tóte postu-
rile ocupate de romani si devenite in vacantie, sà se
ample cu — „liberali”.

T. Da óre ce au cautatu santiele loru metropolitu d'in
Sibii si episcopulu d'in Aradu la Pute-a-pesté?

M. Omu posnasíu! da n'ai cetitu, cà in tréb'a „fun-
datiunei lui Gosdu”.

T. A-poi chiaru acuma, candu se redeschisa diet'a un-
gresca?

M. Stódu mai poti fi si tu, d'a-poi ce sà faca Sloru,
déca s'au chiamatu chiaru acuma?

T. Betii tocano-mamaligari o patra.

M. Cum asiè.

T. Da asiè, cà Bartal, fostulu loru de incónep-
portatoriu a moritu.

M. Si-a-poi

T. Si-a-poi acuma nu sciu cine li va aperá —
peile nemnisiesci?

M. Netocanaro mamaligariu! d'a-poi si-oru aflá
ei érasí vr'unu — ministru.

mai vegetéza, ar trebui să apare pe viitoriu numai in acestu formatu micutelu, intocmai ca „*Sie-dietória*“ noastră. Nu cum-va vi s'ar parè pré mare si acestu formatu stereotipu pentru gazetele noastre?

De-cumva veti raspunde, ve rogu, să o faceti acést'a numai — între pahare; cà-ci altu-cum me temu de responsulu vostru, cà va fi mortiferu!

Am disu-o eu:

Nebunulu vostru,
care in nebuniile sele dice
amarulu adeveru.

IERI SÎ ADI.

Ieri, elit'a: focu si para!
Adi? unu iepure fricosu!
Ieri, resbóie! astadi, svara!
Ieri la furci! asta-di la osu!..

Ieri si eu glumetiú si mare,
Ne mai cunoscendu finanti;
Asta-di micu si cu 'ntristare,
Fore fondu si abonanti!

Francisc Kowalski Gur'a Satului.

Talmesiu-balmesiu.

(§.) Nemtii si ovreii d'in Ungari'a si-schimba pentru acum numele lor in magiarieste. Unu **Füler** cu numele si Pa schimbatu in — **Füles**.

Se ia de scire si orientare.

(§.) Zelosulu deputatu nationale in camera Ungarici, *Georgiu Popu*, dílele trecute a vorbitu in díeta ca unu — *popa*. Éra adeveratii *popi* d'in díeta tacu mulcomu si síedu pupu la cestiunile cele mai vitali.

(§.) In urmarea resboiului dela resaritu (adica dela cei hártiosí-la-vene) femeile turcesei au luatú doinlu, plangu si se tanguescu, pentru uniculu motivu, cà-ci perianu multi barbati turci, *dinsele voru avè să fia impartite între si mai — pucini barbati*.

Gorespondintie.

Brieful domnişórei Pelágyiá
càtra madam **Todosi'a**.

Libaesci, in Herbát.

Czukros Szerjige!

Ah! Oh! Tu jesty **šou** férjnél!
Ah! Oh! **Wie** mare boldogság!
De Ah! Oh! **Ši** anche
am egy pecciztorj.
Ah! **Todoszije!** talán dóra **šit**
jeu férjhezmehtek.
Ah! Oh!
Pa! pa! pa!

Pelagya.

Ghicitura.

vorba vorba vorba vorba
Vorba vorba vorba vorba vorba
vorba vorba vorba, vorba
tréba.

(Pentru unulu d'in deslegatori se consérva dreptu premiu, mandatulu romanescu de deputatu díetale d'in cerculu electorale alu Lipovei — orasiú.)